



ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-21

יצחק כהן, שופט
יושב ראש ועדת הבחירות
האזורית חיפה

תר"ם 172/21

י"ג בחשוון, תשע"ט

22.10.2018

התנועה למען איכות השלטון בישראל

העותר

ע"י ב"כ עו"ד אליעד שרגא ואח'

נגד

1. ג'קי סבג ראש עיריית נהריה
2. עריית נהריה

המשיבים

ע"י ב"כ עו"ד רון ברנט ואח'

החלטה

א. ההליך

1. עתירה למתן צו מניעה, לפי סעיף 17ב' לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט – 1959 (להלן – "חוק דרכי תעמולה").

ב. הצדדים להליך

2. העותרת היא עמותה רשומה כדין בישראל, והיא מעידה על עצמה, כי "חרתה על דגלה שמירה על טוהר המידות בשירות הציבורי, עידוד ערכי שלטון החוק, שירוש נורמות בלתי ראויות במינהל הציבורי והשרשת נורמות ראויות של מינהל תקין".
3. המשיב מס' 1 מכהן כראש עיריית נהריה, מזה שנים רבות, ובבחירות לרשויות המקומיות, הצפויות להתקיים בתאריך 30.10.2018, הוא מתמודד לתקופת כהונה נוספת.

עמוד 1 מתוך 7

המשיבה מס' 1 היא הרשות המקומית שהמשיב מס' 1 עומד בראשה.

ג. תמצית טענות העותרת

4. בעתירתה טוענת העותרת, כי בתאריך 17.10.2018 פרסמה המשיבה מס' 2 בדף הפייסבוק שלה הודעה, על כך שבתאריך 23.10.2018 תתקיים בכיכר העיריה, חניס אין כסף, הופעה של הזמר "סטפן" (הידוע כמי שמבצע, בין היתר, את השיר "קומסי קומסה"). לטענת העותרת, הופעת הזמר כרוכה בשימוש בלתי חוקי בכספי ציבור, בניגוד לסעיף 2א' לחוק דרכי התעמולה.

ד. פנייתה המוקדמת של העותר אל המשיבים, ותשובת בא כוח המשיבים

5. לכתב העתירה צרפה העותרת העתק מפנייתה אל המשיבים, וכן צרפה העתק מהתשובה שקיבלה מבא כוח המשיבים, עו"ד אבי גולדהמר. בתשובתו לבא כוח העותרת, מתאריך 21.10.2018, כתב עו"ד גולדהמר, כי לא תהיה בהופעת הזמר תעמולת בחירות, שכן המשיב מס' 1 לא ישא דברים במהלך ההופעה וישמו לא הוזכר ולא יוזכר בקשר אליה. עוד נכתב בתשובת עו"ד גולדהמר, כי ההופעה הוזמנה על פי המלצת הדרג המקצועי בעיריה (מ"מ מנהלת מחלקת התרבות), אשר פנתה אל ראש העיריה והביאה בפניו בקשתם של רבים מתושבי העיר, שלא יכלו לצפות בהופעה קודמת של הזמר, וביקשו כי תתקיים הופעה נוספת. לדעת עו"ד גולדהמר "ההופעה באה מטעמים נכונים וראויים והניסיון לייחס לה מניעים פסולים אינו מבוסס". לסיכום כתב עו"ד גולדהמר במכתבו, כי "המופע יהיה חף מכל עיין פוליטי ו/או תעמולת בחירות ועניינו הוא דאגה לתושבי העיר, ותו לא", ועל כן, אין בעניין זה תחולה לסעיף 2א' לחוק דרכי תעמולה.

למכתבו הנזכר של עו"ד גולדהמר לבא כוח העותרת, צרף עו"ד גולדהמר מכתב מתאריך 7.10.2018, שכתבה הגב' מאיה בר לב, המשמשת ממלאת מקום מנהלת מחלקת התרבות וקשרי החוץ בעיריה, לראש העיריה (הוא המשיב מס' 1), וזו לשון המכתב:

"הנדון: בקשה להופעה חוזרת של הזמר סטפן.

ביום חמישי 27.9.2018 במסגרת אירועי חול המועד סוכות / מרוץ הלילה של נהריה 2018, הופיע בכיכר העיריה הזמר סטפן ("קומסי קומסה"). במעמד ההופעה נכחו למעלה מ 5,000 איש שנהנו והתלהבו מאוד מהופעתו.

לאור הצלחת המופע פנו תושבים רבים בבקשה לאפשר הופעה נוספת של הזמר בנהריה. בין הפונים היו כאלה שלא ידעו על ההופעה וגם כאלה שידעו ולא יכלו להגיע.

עמוד 2 מתוך 7

לאור זאת ביקשתי ממך לאשר את אותה הופעה ולהחליט על הזמנה חוזרת.

בכבוד רב

מאיה בר לב

מ"מ מח' תרבות וקשרי חוץ"

נראה הדבר, שהמשיב מס' 1 אישר את בקשת הגב' בל לב (שלפי מכתבה היא למעשה בקשת תושבי העיר) בזריזות רבה, ולא חלפו אלא 10 ימים בלבד (עד התאריך 17.10.2018), וההופעה תואמה ונקבעה ליום 23.10.2018, דהיינו, 7 ימים בלבד לפני יום הבחירות לרשויות המקומיות.

ה. תמצית תגובת בא כוח המשיבים

6. בתגובה שהוגשה מטעם המשיבים, טען בא כוח המשיבים, כי יש לדחות את העתירה מחמת שיהוי בהגשתה וכן מחמת שלעותרת אין "זכות עמידה". עוד הוסיף בא כוח המשיבים, כי בהופעתו המתוכננת של הזמר "סטפן" אין כל תעמולת בחירות, "מאחר ולא צפויים מי מטעם המתמודדים לרבות ראש העיר המכהן לשאת מאומים ולא תתאפשר כל תעמולת בחירות במסגרת המופע". בא כוח המשיבים הוסיף לעניין זה וטען, כי תעמולת בחירות היא פעולה שהביטוי הדומיננטי שלה נועד להשפיע על בחירתו של הבוחר, ואין לה אפקט דומיננטי נוסף, ואף מטעם זה אין לראות בהופעת הזמר משום תעמולת בחירות. עוד הוסיף בא כוח המשיבים וטען, כי "לא ניתן לייחס לכל פעולה מבורכת של העירייה וקברניטיה בתקופה שלפני בחירות מניעים פסולים של תעמולת בחירות", שכן אם כאלה הם פני הדברים, כי אז יימצא כל ראש עיר מכהן המתמודד בבחירות לתקופת כהונה נוספת, לזנוח את חובתו כלפי תושבי עירו "ולהסתגר ב'ד' אמותיו ללא מעש". עוד הוסיף בא כוח המשיבים וטען, כי ביטול המועד יגרום לנזק כספי לעירייה, שכן יהיה צורך לשלם פיצויים לאמן ולהקטן בגין ביטול המופע.

תמהתי: האם היה כה דחוף לסדר את הופעת הזמר דווקא שבוע לפני יום הבחירות? האם לא ניתן היה לקבוע את המופע למועד אחר, למשל, שבוע אחרי יום הבחירות?

ו. דיון בטענות הסף

7. לעניין טענת השיהוי:

(א) השתלשלות הדברים, אותה סרקתי לעיל, מלמדת, כי הסדרת הופעתו של הזמר הוסדרה בפרק זמן קצר בן 10 ימים. פנייתה של מ"מ מנהלת מחלקת התרבות אל המשיב מס' 1

עמוד 3 מתוך 7

נעשתה בתאריך 7.10.2018, וכבר בתאריך 17.10.2018 פרסמה המשיבה מס' 2 באתר האינטרנט שלה הודעה על כך שהמופע יתקיים בתאריך 23.10.2018.

(ב) העותרת מסבירה בעתירתה, כי לראשונה קיבלה פניות בעניין הופעה זו בתאריך 18.10.2018 (יום חמישי בשבוע). על כן, בהזדמנות הראשונה שהייתה לה, ביום א' 21.10.2018, פנתה העותרת בכתב אל המשיבים, וביקשה כי יבטלו את המופע האמור.

(ג) המשיבים מבקשים לתמוך את טענת השיהוי בהחלטת כב' השופט ס' ג'ובראן בתר"ם 27/20 חנה גולן נ' אליהו שבירו (3.7.2013). בהחלטה זו נדונה עתירה של עותרת שביקשה צו ממניעה האוסר על קיום מופע. כב' השופט ס' ג'ובראן קבע, בין היתר, כי העתירה הוגשה יומיים לפני המופע, ויש בשיהוי זה עצמו, נוכח העובדה שהעותרת לא נתנה טעם מדוע פעלה כך, כדי לדחות את העתירה. ואולם, לא נאמר בהחלטה האמורה מתי נודע לעותרת על הכוונה לקיים את המופע, אך מקריאת ההחלטה עולה, כי העותרת ידעה על הכוונה לקיים את המופע מספיק זמן מראש.

(ג) בנסיבות שלפני, העותרת פרטה את לוח הזמנים הצפוף שהוכתב על ידי המשיבים, שככל הנראה ניסו לבצע מחטף, ואשר במסגרתו היא נאלצה לפעול. עם כל הכבוד, אין מקום לקבל את טענת בא כוח המשיבים, כי העותרת "ישבה בחיבוק ידיים עד אתמול", וכי עמדו לרשותה לפחות שלושה ימי עבודה לצורך הגשת העתירה. הנני קובע אפוא, כי בלוח הזמנים שהוכתב על ידי המשיבים, העותרת פעלה במהירות סבירה וראויה, ולטענת השיהוי אין כל מקום ואין כל בסיס.

(ד) על כן הנני דוחה את טענת השיהוי.

9. לעניין זכות העמידה:

(א) ראשית, העותרת היא עמותה שבמהלך השנים רכשה לעצמה זכות עמידה בעתירות ציבוריות, בעניינים הנוגעים לתקינות פעילותו של המינהל הציבורי.

(ב) שנית, ולצורך הדיון בזכות העמידה, מוכן אני להניח, שהעותרת, עם גבה הרחב, מחפה על אדם שפנה אליה והפעיל אותה. ואולם, בתקופת בחירות קשה לדרוש ממועמד או מרשימת מועמדים, שיפעלו לביטול מופע, שאורגן על ידי הממשל העירוני הקיים, ואשר נועד לספק בידור ושעשועים לציבור התושבים. הטעם לכך הוא החשש הטבעי, שביטול מופע בידור לתושבי העיר, עלול לגרום לכך, שהתושבים "יתנקמו" ברשימת המועמדים שגרמה לביטולו ומנעה מהם את המופע. חשש זה עלול לגרום לכך, שראש העיר המכהן יסתמך על חששם של המתמודדים מולו ויארגן מופעים כל העולה על רוחו. היה והמופעים יתקיימו, יהנה

ראש העיר מפרי הבאושים שקטף. היה והמופע יבוטל בצו מניעה, יהנה ראש העיר מהזעם שיופנה אל רשימת המועמדים שגרמה לביטולו.

(ג) על כן הנני דוחה את טענת המשיבים כי העותרת נעדרת זכות עמידה.

ז. דיון לגופו של עניין

10. סעיף 2א' לחוק דרכי התעמולה קובע:

"לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים או בנכסים מוחשיים או בלתי מוחשיים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה "

בפסיקה הענפה, שדנה בשאלה מה ייחשב לתעמולת בחירות, נקבע, כי תעמולת בחירות היא כל ביטוי שהאפקט הדומיננטי שלו נועד להשפיע על בחירתו של הבוחר, ואין לו אפקט דומיננטי אחר (וראו: בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מ"ו(2) 692, 704 (1992)).

לצורך הפעלת מבחן האפקט הדומיננטי, נקבעו מספר מבחני עזר, כגון מועד ביצוע הפעולה אותה מבוקש למנוע, יוזם הפעולה, האם מדובר בפעולה שנהוג לעשותה באופן קבוע או שמא היא נעשית באופן מיוחד לפני מועד הבחירות, ועוד.

11. ככל שהדברים נוגעים לעניין שלפני, הנני סבור כי מדובר במופע שמטרתו הברורה, הבולטת והמובהקת היא תעמולת בחירות. המופע אורגן בפרק זמן קצר ביותר, ונקבע להתקיים 7 ימים בלבד לפני יום הבחירות, כאשר ניתן היה לקיימו ימים ספורים לאחר הבחירות. עם כל הכבוד, כל טענות המשיבים, להצדקת קיום המופע במועד בו הוא נקבע, נועדו לזרות חול בעיניים, ולא חופן חול בלבד, אלא חול מלוא הדלי.

גם אם אין בכוונת ראש העירייה לשאת דברים במופע, ואף אם שמו כלל לא יאוזכר במופע, הנני סבור, שקיום המופע במועד כה סמוך למועד הבחירות, לא נועד אלא לגרום לתושבי העיר להעדיף את הממשל העירוני הקיים, ולשכנעם כי יש לבחור בממשל העירוני הקיים פעם נוספת, ולהותירו על מקומו. בידור ושעשועים להמונים, שבעה ימים לפני מועד הבחירות, אין להם משמעות אחרת, זולת תעמולת בחירות.

הנני קובע אפוא, שהביטוי הדומיננטי והברור של קיום המופע, הוא להשפיע על אופן הצבעתם של תושבי העיר, ולדעתי מתקיים בעניין שלפני מבחן האפקט הדומיננטי באופן שאינו משתמע לשני פנים, ואינו מותיר כל ספק.

12. בא כוח המשיבים טען, כי המופע אורגן בשל בקשת התושבים, לאור הופעה מוצלחת קודמת. בא כוח המשיבים הוסיף וטען, שעל ראש העיר המכהן לפעול לטובת תושבי העיר גם בתקופת בחירות, ואין לגזור עליו "לזנוח את חובתו כלפי תושבי עירו ולהסתגר בד' אמותיו ללא מעש".

טענות אלה רחוקות מלשכנע, ולדעתי הן נגועה במידה לא מבוטלת של היתממות. ניתן היה להבין ולקבל טענות אלה, אם היה מתקיים צורך דחוף לקיים את המופע דווקא 7 ימים לפני מועד הבחירות ולא במועד אחר. ואולם, במקרה שלפני, ניתן היה להיעתר לבקשת התושבים, ולספק להם את השעשועים שהם דורשים במועד שיחול 7 ימים לאחר מועד הבחירות, במקום 7 ימים לפני מועד הבחירות.

13. עוד הלין בא כוח המשיבים על כך, שאם המופע יבוטל, יהיה על המשיבים לפצות את הזמר המפורסם ולהקתו בשל ביטול המופע. גם אם קיימת אפשרות שיהיה על המשיבים לפצות את הזמר ולהקתו, אין למשיבים להלין אלא על עצמם. המשיב מס' 1 מכהן כראש עיריית נהריה מזה שנים רבות, ויש להניח שהאיסורים החלים בתקופת בחירות ידועים לו. אם בחרו המשיבים לקיים את המופע במועד בו הוא נקבע, היה עליהם להביא בחשבון את האפשרות שהמופע יבוטל בצו שיפוטי, והיה עליהם לחסוך מהקופה הציבורית את הסיכון שיהיה עליה לשאת בתשלום פיצויים בשל ביטול המופע.

14. על כן, בסיפא להחלטה זו יינתן צו מניעה האוסר על קיום המופע בתאריך 23.10.2018.

ח. הוצאות ההליך

15. בדרך כלל ההוצאות הנפסקות בהליכים מסוג ההליך שלפני הן הוצאות מתונות. ואולם, במקרה שלפני יש מקום להטיל על המשיבים הוצאות עונשיות, שיביאו לידי ביטוי את הסלידה מהניסיון להשפיע על בחירתם של תושבי העיר באופן לא הוגן, תוך ניצול הכוח השלטוני שבידם של המשיבים והפרת השיוויון כלפי מתמודדים אחרים. אציין, כי שקלתי לחייב את המשיב מס' 1 בתשלום הוצאות ההליך באופן אישי, אך החלטתי, שלא להחמיר עמו הפעם.

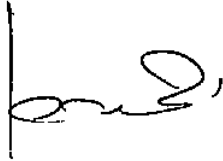
סכום ההוצאות שייקבע יהיה תואם לכמות החול שהמשיבים ניסו לזרות בעיני.

ט. סוף דבר

16. אשר על כל האמור לעיל, הנני מחליט כדלקמן:

- (א) הנני מצווה על המשיבים ביחד, ועל כל אחד מהם לחוד, להימנע מלקיים את הופעתו של הזמר "סטפן" בתאריך 23.10.2018, ובכל מועד אחר שיחול לפני יום הבחירות.
- (ב) ככל שיתקיים סיבוב בחירות שני בבחירות לראשות העיר נהריה, צו המניעה יוסיף לעמוד על כנו עד לקבלת תוצאות הבחירות בסיבוב השני.
- (ג) הנני מחייב את המשיבים, ביחד ולחוד, לשלם לעותרת הוצאות משפט, כולל שכ"ט עו"ד ומע"מ, בסכום כולל של 20,000 (עשרים אלף) ₪.

ניתן היום, י"ג בחשוון, תשע"ט, 22.10.2018 בהעדר הצדדים.



יצחק כהן, שופט
יושב ראש ועדת הבחירות
האזורית חיפה